

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

„Zpoplatněný“ podnět versus zásada oficiality

Cílem tohoto článku je se v krátkosti zamyslet nad smyslem a účelem zpoplatnění podnětu k zahájení správního řízení z moci úřední, který byl do právní úpravy veřejných zakázek vtělen zákonem o zadávání veřejných zakázek (zákon č. [134/2016](#) Sb., dále také jen „Zákon“).

GLATZOVA & Co.

Novinkou v Zákoně, která měla nejspíše za cíl uvolnit ruce Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže (dále také „ÚOHS“) pro rozhodování kvalifikovaných kauz, bylo zavedení poplatku za neformální podnět k zahájení správního řízení z moci úřední dle §259 Zákona (dále jen „Podnět“).

Poplatek bez protislužby

Spolu s podáním Podnětu je každý podatel povinen uhradit poplatek ve výši 10.000,- Kč. Poplatek je zásadně nevratný a v případě nezaplacení poplatku se ÚOHS nebude Podnětem vůbec zabývat. Nejprve si definujme, co se v českém právním řádu rozumí pod pojmem „poplatek“. Například Radim Boháč[1] definuje poplatek jako „nenávratné, nedobrovolné, ekvivalentní a nesankční peněžité plnění ukládané na základě zákona spravované státem nebo jinými osobami vykonávajícími veřejnou správu, které je veřejným příjmem veřejných rozpočtů.“ Jedním z povinných znaků poplatku je jeho ekvivalentnost. Tedy plátce za úhradu poplatku obdrží ekvivalentní službu poskytovanou veřejným subjektem. Tím se poplatek mimochodem také liší od daní, u kterých se s žádnou „protislužbou“ raději ani nepočítá. S žádnou ekvivalentností se však v případě poplatku za Podnět nepočítá. I kdyby se totiž Podnět ukázal jako důvodný a ÚOHS zahájil řízení z moci úřední, bude podatel z takového řízení „profitovat“ jen v lepším případě nepřímo. V praxi by totiž Podnět podávaly právě subjekty, které se zadávacího řízení neúčastnily a nemají tedy možnost jít cestou klasického řízení s úhradou kauce. Mám na mysli například neziskové organizace typu Transparency International a jiné spolky, společnosti a organizace, které se problematikou vynakládání veřejných prostředků zabývají. Pro ně pak může být právě výše poplatku demotivující. Zároveň nepřiměřeně vysoká výše poplatku budí (snad oprávněný?) dojem, že se zákonodárce snaží znemožnit veřejnou kontrolu vynakládání veřejných prostředků.

Na okraj lze jen podotknout, že zákonodárce záměrně vyloučil aplikaci zákona o správních poplatcích[2] na právní režim poplatků za Podnět. Důvod je nasnadě. Dle ustanovení § 2 odst. 2 citovaného zákona jsou totiž úkony zahájené správním úřadem z moci úřední (s výjimkou místního šetření) zásadně bezplatné. Úprava Zákona tak jde zcela nesystematicky proti snaze unifikovat právní režim poplatků do jednoho zákona.

Zahájení řízení i bez poplatku?

Dále považuji zpoplatněný Podnět v příkrém rozporu se zásadou oficiality vyjádřenou v ustanovení § 42 správního řádu, dle kterého je správní orgán povinen přijímat podněty, aby bylo zahájeno řízení z moci úřední.

Podání k zahájení řízení z moci úřední dle § 42 správního řádu je zásadně neformální. Nejedná se o podání dle § 37 správního řádu, a proto na něj nemohou být kladeny žádné formální ani materiální požadavky. Tím méně může správní orgán (tedy i ÚOHS) požadovat, aby s podáním takového podnětu byla spojena povinnost uhradit poplatek.[3] Vzhledem k tomu, že aplikace správního řádu nebyla Zákonem výslovně vyloučena, musí se ÚOHS s konfliktem dvou rozdílných právních úprav nějak vypořádat. Logicky se nabízí upřednostnit úpravu zákona jako zvláštního právního předpisu k předpisu obecnému (lex specialis).

Lze se jen dohadovat, jak bude ÚOHS postupovat v případě, kdy podatel spolu s Podnětem poplatků neuhradí, ale obsahem podnětu budou informace důvodně nasvědčující tomu, že byl porušen Zákon. Bude i v takovém případě ÚOHS rezignovat na svoji zákonnou a Ústavním soudem potvrzenou[4] povinnost dle § 42 správního řádu?

Osobně se domnívám, že ÚOHS na tuto svoji zákonnou povinnost rezignovat nemůže a případnou nezákonnost postupu při zadávání veřejných zakázek musí věcně prověřit. Opačný postup představuje nebezpečný precedens, který v konečném důsledku může představovat až odepření práva na spravedlivý proces dle článku 36 Listiny základních práv a svobod. Prozatím však na stránkách ÚOHS nejsou k dispozici žádné statistické údaje o podaných podnětech. Je tedy předčasné posuzovat, zda ÚOHS bude ve své praxi postupovat dle obecné zásady officiality.

Mgr. Tomáš Kessler,
advokát

[Glatzová & Co., s.r.o.](#)

Betlémský palác
Husova 5
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 401 440

Fax: +420 224 248 701

e-mail: office@glatzova.com

[1] Boháč, R., in Pojem poplatků v právním řádu České republiky, Právnická fakulta Univerzity Karlovy - text zpracovaný v rámci programu „PRVOUK - Veřejné právo v kontextu europeizace a globalizace“, 2012.

[2] Zákon č. [634/2004](#) Sb., v platném znění.

[3] Podobně též Vedral, J. in Správní řád - komentář, BOVA POLYGON, Praha, 2006, str. 303.

[4] Viz rozhodnutí Ústavního soudu ČR pod sp. zn. II. ÚS 586/02 ze dne 8. října 2002.

Další články:

- [Nepřevzaté povolení stavby a změna územního plánu](#)
- [Letiště a letecké stavby](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Limity dohledu nad výkonem znalecké činnosti](#)
- [Stavebníci získávají od roku 2026 silnější pozici v soudních sporech o povolení stavby](#)
- [Novela zákona o spotřebitelském úvěru: zásadní regulační přelom, který změní finanční trh i praxi poskytovatelů spotřebitelských úvěrů](#)
- [Regulace cen taxislužby v roce 2026: co se mění a jaké mají obce možnosti?](#)
- [Jaké klíčové změny přináší návrh novely stavebního zákona?](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Novela zákona o pyrotechnice: likvidace profesionálů namísto zmírnění negativních vlivů](#)
- [Nový zákon o zbraních - hlavní a vedlejší držitelé a změny v posuzování zdravotní způsobilosti](#)